

- Uvod • Tvari koje se udišu i njihov hemijski sastav • Simptomi • Liječenje

Uvod

Među mladima u dobi od 13-19 godina češće se zlorabljavaju sredstva za udisanje nego kokain ili LSD, ali rjeđe nego marihuana i alkohol. Takva sredstva za udisanje nalaze se u mnogim kućanskim proizvodima. Ti proizvodi su zamišljeni da se koriste samo u dobro prozračivanoj sobi, jer su mnoge hemikalije u njima snažne tvari koje deprimiraju mozak. Čak i u dobro ventiliranoj sobi te hemikalije imaju neke učinke depresije.

Tvari koje se udišu i njihov hemijski sastav Proizvodi
Hemikalije

Adhezivi

- Avionsko ljepilo Toluen, etil acetat
- Cement za gumu Heksan, toluen, metil etil

keton, metil butil keton

- Polivinil hlodni cement Trihloretilen

Aerosoli

- Boja za raspršivanje Butan, propan, fluorougljici,

toluen, ugljikovodici

- Raspršivač za kosu Butan, propan, fluorougljici
- Raspršivač za uklanjanje mirisa, osvježivač zraka Butan, propan, fluorougljici

- Raspršivač protiv boli, raspršivač za liječenje astme Fluorouglijci

Otapala i plinovi

- Sredstvo za uklanjanje laka za nokte Aceton, etil acetat
- Sredstvo za uklanjanje boje Toluen, metilen hlorid,

metanol aceton, etil acetat

- Razrjeđivač boje Destilati nafte, esteri, aceton
- Korektor za pisaću mašinu i razrjeđivač Trihloroetilen, trihloreten
- Loživi plin Propan
- Tekućina za upaljač Butan
- Benzin Miješani ugljikovodici

Sredstva za čišćenje

- Tekućina za suho čišćenje Tetrahloretilen, trihloretilen
- Sredstvo za uklanjanje mrlja Ksilen, destilati nafte,

hlorouglijkovodici

- Odmašćivači Tetrahloroetilen, trihloreten,

Trihloretilen

Raspršivači za ukrašavanje kolača

- Tučeno vrhnje, ukrasi na kolačima (izaziva smijeh) Dušikov oksid (plin koji

Nitritni sobni odstranjivači mirisa

- „Pucači“ i „tjerači“ (izo)butil nitrit, izopropil nitrit, butil nitrit Akil nitrat, (izo)amil nitrit,

Učinci su jači kad se neposredno udahne dimove tih tvari. Tvar se može raspršiti u plastičnu vrećicu i udisati (udisanje, upuhivanje, ušmrkavanje), ili se tkanina natopljena s tvari može prinijeti blizu nosa ili usta (usrkivanje).

Simptomi

Korisnici se brzo otuju. Opaženi su vrtoglavica, pospanost, zbunjenost, nejasan govor i smanjena spličnost stajanja i hodanja (nesiguran hod). Ti učinci mogu trajati minutama ili više od sata. Korisnik može postati uzbuđen, ne zbog toga što su te hemikalije poticajne tvari, već zbog toga što je izgubljena kontrola, kao što se događa pri zloupotrebi alkohola. Može doći do smrti, čak kad se neka od tih tvari neposredno udahne prvi put, bilo zbog teško usporenog disanja ili zbog nepravilnih srčanih otkucaja (aritmije srca).

Neki ljudi, obično u razvojnoj dobi (13-19 godina) ili čak manja djeca zapale udahnute dimove šibicama stvarajući vatru koja putuje ravno kroz nos i usta u pluća. Teške opekotine kože i unutarnjih organa mogu biti smrtno. Drugi su umrli od nestašice kisika zbog toga što su udahnute raspršene čestice obložile pluća sprječavajući kisiku ulaz u krvotok.

Hronična zloupotreba ili izloženost tim hemikalijama na radnom mjestu može teško oštetiti mozak, srce, bubrege, jetru i pluća. Osim toga, oštećena može biti i koštana srž, remeteći stvaranje crvenih krvnih stanica i uzrokujući anemiju.

Premda se udisanje dušikova (azotova) oksida (plina za nasmijavanje) iz spremnika za tučeno

vrhnje može činiti bezopasnim, produljena izloženost može uzrokovati neosjetljivost i slabost nogu i ruku što može biti trajno.

Staklene cjevčice amil nitrita imaju službenu medicinsku upotrebu, npr. da ublaže bol u prsima prouzročenu koronarnom arterijskom bolešću. Međutim, anil nitrit se može zloupotребiti, obično to rade homoseksualci koji žele promijeniti svijest i pojačati spolni užitak. Čini se da amil nitrit pojačava orgazam djelujući na opskrbu mozga kisikom. Premda je amil nitrit dostupan na recept ili nelegalnom sintezom, butil nitrit i izobutil nitrit se legalno prodaju pod različitim imenima. Butil nitrit i izobutil nitrit kratko snizuju krvni tlak, dovode do vrtoglavice i uzrokuju navalu crvenila u lice na što dolazi do ubrzanog srčanog rada. Zbog toga mogu biti opasni za ljude s bolestima srca.

Liječenje

Liječenje djece i mladeži od 13-19-te godine koji zloupotrebljavaju tvari za udisanje uključuje procjenu i liječenje svakog organskog oštećenja. Uključuje i izobrazbu i savjetovanje da se upoznaju sa psihološkim i društvenim problemima. Stopa oporavka od zloupotrebe tvari za udisanje najmanja je u poređenju sa stopom oporavka od bilo koje tvari koja mijenja raspoloženje.